

Vergaderjaar 2020–2021

35 510

Parlementaire ondervraging kinderopvangtoeslag

Nr. 53

BRIEF VAN HET PRESIDIUM

Aan de Leden

Den Haag, 24 februari 2021

Het Presidium legt hierbij, conform de werkwijze neergelegd in artikel 30 van het Reglement van Orde, aan u voor het verzoek van de vaste commissie voor Financiën om de Venetië-Commissie van de Raad van Europa te vragen advies uit te brengen over de rechtsbescherming van burgers in Nederland en het stelsel van macht en tegenmacht in theorie en praktijk naar aanleiding van de op 26 januari door de Kamer aangenomen motie van het lid Omtzigt (Kamerstuk 35 510, nr. 11). Het Presidium stelt u voor in te stemmen met de bijgevoegde adviesaanvraag en deze door te geleiden aan de Venetië-Commissie.

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
Arib

Begeleidende brief bij adviesaanvraag van de Kamervoorzitter aan de Venetië-Commissie

Geachte mevrouw Granata-Menghini,

Heden, [datum], heeft de Tweede Kamer conform de werkwijze van artikel 30 van haar Reglement van Orde, besloten de Venetië-Commissie van de Raad van Europa advies te vragen over de rechtsstaat in Nederland.

De Tweede Kamer heeft op 26 januari 2021 bijgevoegde motie motie-Omtzigt c.s. (Kamerstuk 35 510 nr. 11) aangenomen. Deze motie vormt de basis van de adviesaanvraag en de onderzoeksopdracht ligt vast in bovengenoemde motie. Met deze brief wil ik u daar enige toelichting op geven.

De Tweede Kamer heeft een parlementaire ondervraging uitgevoerd naar de politieke besluitvorming over de kinderopvangtoeslag en de betrokkenheid van bewindspersonen en topambtenaren daarbij. Bij deze ondervraging heeft de Tweede Kamer documenten gevorderd en personen onder ede gehoord. Onder de personen die onder ede gehoord zijn waren topambtenaren, staatssecretarissen, ministers en de huidige Minister-President.

Het rapport van de parlementaire ondervragingscommissie trok op 17 december 2020 zodanig scherpe conclusies dat het kabinet-Rutte op 15 januari 2021 uit eigen beweging haar ontslag aanbod aan de Koning. Het rapport is bijgevoegd bij deze brief.

Een tweetal constatering, naast andere constatering, van het rapport luiden:

«De commissie constateert dat bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag grondbeginselen van de rechtsstaat zijn geschonden. Dit verwijt treft niet alleen de uitvoering – specifiek de Belastingdienst/Toeslagen – maar ook de wetgever en de rechtspraak.»¹

[...]

«Zonder zich te willen uitlaten over individuele rechterlijke uitspraken, constateert de commissie dat ook de bestuursrechtspraak jarenlang een wezenlijke bijdrage heeft geleverd aan het in stand houden van de niet dwingend uit de wet volgende, spijkerharde uitvoering van de regelgeving van de kinderopvangtoeslag. Daarmee heeft de bestuursrechtspraak zijn belangrijke functie van (rechts)bescherming van individuele burgers veronachtzaamd. De commissie is met name geraakt door het tot in oktober 2019 wegedeneren van algemene beginselen van behoorlijk bestuur, die zouden moeten dienen als stootkussen en beschermende deken voor mensen in nood.»²

Speciaal deze twee constatering hebben de Tweede Kamer doen besluiten deze adviesaanvraag bij de Venetië-Commissie van de Raad van Europa te doen. Want de optelsom van een zeer groot aantal factoren is dat tienduizenden gezinnen, van wie velen onschuldig waren of slechts

¹ Pagina 7, « Ongekend onrecht » Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag, 17 december 2020, https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/20201217_eindverslag_parlementaire_ondervragingscommissie_kinderopvangtoeslag.pdf.

² Pagina 7 & 8, « Ongekend onrecht » Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag, 17 december 2020, https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/20201217_eindverslag_parlementaire_ondervragingscommissie_kinderopvangtoeslag.pdf.

een kleine fout gemaakt hadden, zulke hoge bedragen moesten betalen aan de Belastingdienst, dat zij financieel geruïneerd werden.

Wij zullen het rapport van de Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslag desgewenst in het Engels voor u vertalen zodat u begrijpt wat het parlement gevonden heeft.

De twee vragen gaan over het hart van de Nederlandse rechtsstaat.

In theorie hadden deze burgers rechtsbescherming moeten hebben, maar in de praktijk schoten regering en parlement tekort, overtrad de Belastingdienst jarenlang wetten, hield de regering veel informatie achter voor het parlement, voor de pers en zelfs voor de rechter. De rechter beschermde deze burgers niet, maar volgde, ook volgens de eigen woorden, de Belastingdienst bijna blindelings.

Daarom zijn er twee belangrijke vragen die de Tweede Kamer aan de Venetië-Commissie van de Raad van Europa zou willen stellen:

- 1) Welke wetten, welke uitvoering of welke praktijken hebben bijgedragen aan het feit dat macht en tegenmacht onvoldoende gewerkt hebben in dit dossier en dat de burger vermalen werd? Welke oplossingsrichtingen zijn er om dit te herstellen en in de toekomst te voorkomen?
- 2) Voldoet het bestuursrecht in Nederland, inclusief de Raad van State, en welke waarborgen zouden in de wet of de uitvoering van bestuursrecht (en mogelijk aanpalende rechtsgebieden) moeten worden toegevoegd om de burger adequaat te beschermen, inclusief de effectieve toegang tot het recht en de bijstand daarin.

Vanzelfsprekend staat de staf van de Tweede Kamer tot uw beschikking om u in contact te brengen met alle instituties in Nederland met wie u van gedachten wilt wisselen en om u documentatie te verschaffen.

De indieners van de motie zijn bereid om u een nadere toelichting te geven op deze adviesaanvraag.

Namens de Tweede Kamer vraag ik u aan dit verzoek te voldoen.

Hoogachtend,

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
Arib

Inhoud motie

Op 26 januari 2021 heeft de Kamer ingestemd met de motie Omtzigt c.s. (Kamerstuk 35 510, nr. 11) over de adviesaanvraag bij de Venetië-Commissie van de Raad van Europa. De motie is ingediend tijdens het plenaire debat op 19 januari jl. over de verklaring van de Minister-President en over het verslag van de ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag. De motie luidt als volgt:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de rechtsstaat geschonden is en dat het wenselijk is extern advies van onafhankelijke experts te vragen;

besluit de Venetië-Commissie te verzoeken om advies uit te brengen over de volgende zaken:

- de rechtsbescherming van burgers in Nederland, met name onder het bestuursrecht (inclusief reikwijdte, rechtsbescherming, marginale toetsing en rol Raad van State);*
- het stelsel van macht en tegenmacht in theorie en praktijk, inclusief de Staten-Generaal en de rechterlijke macht,*

en gaat over tot de orde van de dag.

*Omtzigt
Marijnissen
Dijkhoff
Segers*